

Mărimi direct proporționale

Tipul lecției: Lecție de însușire de noi cunoștințe

Competențe generale și specifice:

CG. 1. Identificarea unor date, mărimi și relații matematice, în contextul în care acestea apar

CS. 1.2. Identificarea rapoartelor, proporțiilor și a mărimilor direct sau invers proporționale

CG. 2. Prelucrarea unor date matematice de tip cantitativ, calitativ, structural, cuprinse în diverse surse informaționale

CS. 2.2. Prelucrarea cantitativă a unor date utilizând rapoarte și proporții pentru organizarea de date

CG 3. Utilizarea conceptelor și a algoritmilor specifici în diverse contexte matematice

CS 3.2. Aplicarea unor metode specifice de rezolvare a problemelor în care intervin rapoarte, proporții și mărimi direct/invers proporționale

Rețineți!

Definiție: Două mărimi variabile sunt **direct proporționale**, dacă depind una de cealaltă, astfel încât dacă una crește de un număr de ori, atunci și cealaltă crește de același număr de ori.

Exemplu:

Un creion costă 4 lei.

Trei creioane costă 12 lei.

Între două mulțimi finite de numere se stabilește o **proporționalitate directă** dacă se poate forma un **șir de rapoarte egale**, astfel încât mulțimea numărătorilor rapoartelor este una din mulțimi, iar mulțimea numitorilor rapoartelor este cealaltă mulțime.

Atunci, mulțimea ordonată $\{x, y, z\}$ este direct proporțională cu mulțimea ordonată $\{a, b, c\}$ dacă:

$$\frac{x}{a} = \frac{y}{b} = \frac{z}{c} = k \Rightarrow \begin{cases} x = a \cdot k \\ y = b \cdot k \\ z = c \cdot k \end{cases}$$

Valoarea comună a acestor rapoarte se numește **coeficient de proporționalitate** și se notează, de regulă, cu k , unde $k \neq 0$.

Aplicații

Nivel 1

---

1. Din 15 m de stofă se confecționează 6 costume.
Pentru a confecționa 10 costume sunt necesari ... m stofă.
2. Determinați x și y pentru care mulțimile $A = \{1, 4, 7\}$ și $B = \{3, x, y\}$ sunt direct proporționale.
3. Determinați diferența dintre z și x , știind că x, y, z sunt direct proporționale cu 2, 3, 4 și că $x + y + z = 27$.

Nivel 2

---

1. Trei numere sunt direct proporționale cu numerele 2, 4 și 7. Știind că diferența dintre cel mai mare și cel mai mic este egală cu 60, cel mai mare dintre numere este ... .
2. Calculați $\frac{4x+3z+u}{4y+3t+v}$, știind că $(x, z, u, 2)$ este direct proporțională cu $(y, t, v, 5)$.
3. Un automobil a parcurs 38,5 km în 30 de minute. Ce distanță va parcurge automobilul în 3 ore, dacă se va deplasa cu aceeași viteză?

Nivel 3

---

1. Numerele x, y, z sunt direct proporționale cu 2, 5, 7.
Știind că produsul lor este egal cu 560, numărul cel mai mic este ... .
2. $\overline{abab}$ și răsturnatul său sunt direct proporționale cu numerele 2 și 9. Aflați $a + b$.
3. Trei persoane au depus la bancă sume direct proporționale cu 4, 6 și 14. Dobânda oferită de bancă este de 8% pe an. După un an aveau la bancă în total 9072 lei. Ce sumă de bani a depus inițial fiecare persoană?